

SLOVENSKI

Izdaja in tiska Ciasopisno-založniško podjetje Slovenski poročevalac. — Direktor: Rudi Janžura. — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Za tisk odgovarja Franc Povel. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon št. 23-522 do 23-528. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon št. 23-522 do 23-528. — Oglasi oddelci: Ljubljana, Titova cesta št. 7, telefon št. 21-895. — Ljubljanske naročnice 20-463, za zunanje 21-833. — Poštni predaj št. 29. — Tekoči rač. 60-KB 5 Z-357. — Mesečna naročnina 230 din.

Poročevalac

Ikova doktrina dviga prah

Eisenhower je poslal osebo poslanico Nehruju o svoji politiki do Srednjega vzhoda — Sirija nadaljuje priprave za ustanovitev unije z Egipcom — Kralj Saudske Arabije bo obiskal ZDA

WASHINGTON, 8. jan. (Reuter). — Zunanje-politični odbor Predstavniškega doma bo imel danes tajni sestanek, na katerem bodo razpravljali o zaupnih vprašanjih v zvezi z načrtom nove ameriške politike na Bliskovnem vzhodu. Na tem sestanku bo govoril tudi minister za zunanje zadeve Dulles, ki je večer pred odhodom že govoril o osnovnih načelih tega načrta. Na današnjem sestanku odbora, ki šteje 27 članov, bo govoril načelnik skupnega staba oboroženih sil admiral Radford, o vojaških vidikih novega načrta.

Prilakujejo, da bodo jutri imeli nov javni sestanek, na katerem bodo nadaljevali diskusijo o ameriški politiki na Srednjem vzhodu. Opazovali upajo, da bo diskusija v Predstavniškem domu in senatu o Srednjem vzhodu končana do kraja prihodnjega tedna.

Predsednik ZDA Eisenhower je poslal danes osebo poslanico indijskemu premieru Nehruju v zvezi z novim programom svoje vlade do Srednjega vzhoda. Sekretar Bela hiše za tisk James Hagerty je izjavil, da vsebina te poslanice ne bo objavljena, ker je to predsedniškova osebna poslanica.

Eisenhowerjeva doktrina o novi ameriški politiki na Srednjem vzhodu je naletele na kritiko dvoje uglednih demokratskih senatorjev Johna Sparkmana in Estesja Kefauvera. Senator iz Alabame Sparkman, ki je bil leta 1952 kandidat za podpredsednika, je izrazil zaskrbljenost zaradi zahtev predsednika Eisenhowerja, naj mu Kongres odobri posebno vojaška pooblastila in opozoril, da načrt o vojaški obrambi Srednjega vzhoda pomeni objavo vojne z določeno odgoditvijo.

Po besedah Kefauvera, ki je bil demokratski kandidat za podpredsednika leta 1956, je predlog ameriškega predsednika poln smotnosti. »Kolkor ga bolj proučujemo, bolj se mi proti njemu, je izjavil Kefauver, ko je odgovoril na vprašanje novinarja, je Kefauver menil, da Kongres ne bo sprejel Eisenhowerjevega načrta. Za tega demokratskega senatorja je ameriški minister za zunanje zadeve Dulles »človek, ki je preveč naklonjen kršitvi mečeve, izrazil je bojazan zaradi zahtev, naj pridejo poseb-

katerim načelom francoske diplomacije.

Bivši predsednik britanske vlade Attlee je izjavil, da se strinja z načrti nove ameriške politike na Srednjem vzhodu. Izjavil je, da z novim programom ameriška vlada »zelo uspešno prevzema nase odgovornost tam, kjer je bila potrebna«. Glede usode Sueskega prekopa je Attlee izjavil, da je za internacionalizacijo te vodne poti, kakor tudi za internacionalizacijo Panamskega prekopa. Predsednik sirijske vlade Sabri Asali je izjavil, da je vlada zabele proučevala nedavne načrte predsednika ZDA o Srednjem vzhodu. Izjavil je, da bo vlada nadaljevala s proučevanjem sporočila na svojem prihodnjem sestanku. V tem času pa bo skupina visokih funkcionarjev ministristva za zunanje zadeve proučila ameriški dokument in o tem poročala ministristvu svetu. Ko je govoril na tiskovni konferenci, je premier Asali potrdil, da bo vlada kmalu imenovala delegacijo za



Ameriška misija v Beogradu

Beograd, 8. jan. (Tanjug). — Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je sprejel danes člane ameriške misije za pomoč tujini, ki so večeraj prispeli v Beograd. Ta misija, ki jo vodi bivši predsednik ameriške korporacije za jeklo G. Benjamin Fairless, ima nalogo proučiti v 18 državah izvajanje programa ameriške pomoči tujini. Na razgovorih pri podpredsedniku Vukmanoviću sta bila tudi državni podsekretar za zunanje zadeve Vladimir Velebit in ameriški veleposlanik v Jugoslaviji G. James Riddleberger.

Dopolodne je člane misije sprejel tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović.

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je priredil danes slovesno kosilo na čast misije.

Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes 60 uričane ameriške misije gg. Benjamin Fairless, Colgate Dardena, Johna Lewisa in Whitelowa Reida, skupaj z drugimi strokovnjaški misije.

Sprejemu so prisostvovali generalni sekretar predsednika republike dr. Joža Vilfan, državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Vladimir Velebit in izredni in polnomočni veleposlanik ZDA v Beogradu James Riddleberger.

Konec prve faze umika izraelskih čet s Sinaja

Jeruzalem, 8. jan. (AP). Nocoj je bila končana prva faza umika izraelskih čet s Sinajskega polotoka. Predstavniki izraelskega zunanje ministrstva je izjavil, da so se izraelske čete umaknile do črte, ki poteka od el Arisa na severu do mesta Tor na jugu polotoka, kar pomeni, da je okrog 60 odstotkov ozemlja Sinajskega polotoka sedaj pod nadzorstvom mednarodnih sil OZN.

Naš odred pred el Arišem

Brazilski pehotni bataljon se bo pridružil silam OZN — Jugoslovanske enote so doslej najdalje napredovale v puščavi

NEW YORK, 8. jan. (Reuter). Sinoči so na sedežu Združenih narodov sporočili, da bo brazilski pehotni bataljon dodan mednarodnim silam Združenih narodov, ki imajo svoje položaje na egipčevskem ozemlju. Skupaj z indonezijskim kontingentom bodo efektivni mednarodni sil ZN znašali dve popolni operativni brigadi. Brazilija jenedavno predlagala, da bo sama s svojo ladjo pripeljala ta bataljon v Egipt. Na zahtevo generala Burnsa so sklenili, da bodo del teh čet prepeljali z letalno

to zgodilo po 13. januarju. Na ta dan ali pa dan pozneje pričakujejo, da bo jugoslovanski odred vkorakal v to mesto.

Enote jugoslovanskega oddelka so sedaj približno 145 km globoko na Sinaju, drugi del mednarodnih sil, kolumbijski kontingent in norveško-danska četa ter indijski bataljon so bili večeraj približno 50 km proč od Sueskega prekopa in so 7. januarja napredovali proti vzhodu.

Egipčevske delavske čete in civilni delavci popravljajo komunikacije v vseh smereh, koder se gibljejo sile OZN.

Na nedavnem sestanku s predstavniki izraelskih oboroženih sil je dobil general Burns uradno potrditev, da tisti deli cest, ki drže k demarkacijski črti, niso porušeni in ne minirani.

Kemični inštitut »Boris Kidrič« se je po desetih letih delovanja skromno oddolžil velikim zaslugam moža, čigar ime nosi in ki je dal pobudo za ustanovitev inštituta, saj mu je bila kot kemiku med ostalimi ta znanost še posebej pri srcu.

Ob svečanosti, s katero je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar pred številnimi udeleženci II. kongresa slovenskih kemikov odkril spomenik, je bila navzoča tudi pokojnikova vdova tov. Zdenka Kidričeva.

Odnosaji med partijama ZSSR in Vzhodne Nemčije

Vzhodnonemška vladna delegacija je večeraj odpotovala iz Moskve

Moskva, 8. jan. (Tanjug). Tu so danes objavili skupno sporočilo o razgovorih, ki sta jih imeli 6. in 7. januarja delegaciji KP SZ pod vodstvom prvega sekretarja CK Hruščeva in enotne socialistične partije Nemčije pod vodstvom člana politbiroja Ulbrichta.

Sporočilo omenja, da so izmenjali mnenja o odnosajih med obema partijama in mednarodnem položaju. Obe delegaciji sta z zadovoljstvom ugotovili polno soglasje v gledanjih njihovih partij o vseh vprašanjih, o katerih so govorili.

Sporočilo nato navaja, da predstavnik obeh delegacij sodijo, da »koristi sbrnitve vseh miroljubnih sil za zagotovitev miru v Evropi ter izgradnje socializma in komunizma v ZSSR in Vzhodni Nemčiji zahtevajo nadaljnjo krepitev in razširitev prijateljskih zvez med partijama obeh držav, med delavskimi in drugimi družbenimi organizacijami, njihovo tesno sodelovanje in izmenjavo izkušenj.

Sporočilo končno pravi, da de-

Na železniški postaji v Moskvi so se od delegacije poslovili premier Bulganin, prvi sekretar CK KP SZ Hruščev ter več sovjetskih državnih in partijskih funkcionarjev, kakor tudi kitajski premier Ču En Laj in drugi člani kitajske delegacije, ki je na obisku v Sovjetski zvezi.

Kitajsko-sovjetski razgovori

Moskva, 8. januarja (Tanjug). Vladni delegaciji ZSSR in LR Kitajske sta danes začeli v Moskvi razgovore, ki se jih udeležujejo s sovjetske strani predsednik vlade Bulganin, član prezidija Vrhovnega sovjeta in prvi sekretar CK KP SZ Hruščev, prvi namestnik predsednika vlade Mikojaev, zunanji minister Šepilov in sovjetski veleposlanik na Kitajskem Judin, s kitajske strani pa predsednik vlade Ču En Laj, namestnik predsednika vlade Ho Lung in kitajski veleposlanik v ZSSR Liu Siao.

Med razgovori, ki so, kot poročila sporočila, potekali v topleni in pristranskem ozračju, so vsestransko proučili nadaljnji razvoj prijateljskih odnosov in sodelovanja med ZSSR in LR Kitajske, kakor tudi mednarodni položaj. Razgovore nadaljujejo.

Protest francoskih borcev

PARIZ, 8. jan. (Reuter). Francosko združenje bivših borcev odporiškega gibanja je protestiralo zaradi sporočila, da bo nemški general Speidel imenovan za poveljnika pehotnih sil Atlanskega pakta v Srednji Evropi.

Išibaši je odločen

Japonsko proizvodnjo je mogoče znatno razširiti — Zelja po sklenitvi mirovne pogodbe s Poljsko in ČSR

TOKIO, 8. jan. (Reuter). Predsednik Japonske vlade Tanzen Išibaši je izjavil na konferenci konservativne stranke, da si bo japonska vlada prizadevala da bo na Japonskem odpravila brezposelnost, povečala proizvodnjo, razširila blaginjo in da bo v politiki vodila jasno smer.

Išibaši je poudaril, kako potrebno je zvišati življenjski standard s povečanjem proizvodnje, kar pa ne bo pomenilo nikakršne težave, ker je sedanjo proizvodnjo mogoče povečati za 2 do 3 krat. Išibaši je napovedal stroge kazni za tiste vladne uradnike, ki jih bodo zalotili pri poneverjanju. Predsednik vlade Išibaši je prav tako poudaril, da je nemogoče iz preteklih izkušenj sklepati, da se je povečala aktivnost raznih vojaških skupin samo zato, ker je parlament izgubil ugled.

V ČSR primanjkuje premoga

Celotni gospodarski plan za letošnje leto spremenjen — Dovajanje nove delovne sile in tekmovanje med rudarji naj bi omilila krizo

PRAGA, 8. jan. (Tanjug). Po podatkih, ki jih tujakinski tisk objavlja skoraj vsak dan, je vprašanje premoga neprestano na dnevnem redu v češkoslovaškem gospodarstvu. Pomanjkanje premoga je povzročilo težave v proizvodnji. Do pomanjkanja je prišlo, ker je prišlo do težav v domači proizvodnji in ker je bil zmanjšana uvoz iz inozemstva, predvsem s Poljske. Poleg tega, da potrošijo velike količine premoga v industriji in prometu, pa je na domačem in uvoženem premogu sionela tudi češkoslovaška proizvodnja koksa, ki so ga v precejšnjih količinah tudi izvažali.

nedavno centralni komite KP Češkoslovaške naslovlja na rudarje — pa do obsežnih delovnih razširitev premovalnikov, za modernizacijo in mehanizacijo njihove opreme in z organiziranjem tekmovanja med rudarji, kakor tudi z dovajanjem nove delovne sile. Prav tako se pripravljajo, da bodo odprli nove rudnike in da bodo, kolkor mogoče, izkoriščali zemeljski plin in to prav povsod, kjer bi zemeljski plin lahko zamenjal premog. Preteklo leto se je potrošnja plina skoraj podvojila, za leto pa predvidevajo, da se bo povečala še trikrat. Ostravsko — Karvinski revir naj bi letos dal 20 milijonov ton premoga, do konca 1960 pa 24 milijonov ton, leta 1965 pa 30 milijonov ton.

bo morala ta industrija spreminiti svoje načrte, kakor bodo morali tudi spreminiti načrte v investicijski politiki nekaterih vzhodnoevropskih držav, ki so bili doslej več let kupci investicijske opreme češkoslovaške proizvodnje. Gospodarske posledice dogodkov na Madžarskem imajo prav tako svoj pomen in to poleg drugega zaradi nekaterih nepredvidenih naročil, ki jih mora Češkoslovaška dobaviti svojemu južnemu sosedu.

Ko je v svojem noveletnem govoru navedel najvažnejše naloge, ki čakajo češkoslovaško gospodarstvo v letu 1957, je predsednik republike Z. Zapotocky na prvo mesto postavil problem premoga, zlasti še črnega premoga in premoga za kolektiranje. »Ne prikrivamo — je rekel predsednik Zapotocky — da bo letos položaj gorivom zelo napet. Razloga za to ne prihajajo samo od nas, temveč je treba iskati vzrok v tem, ker moramo računati z zmanjšanim uvozom.

Da bi bil ta problem čim manjši, uvajajo številne ukrepe, zlasti s pismom, ki ga je

Predvidevajo, da so težave s premogom tolikšne, da bodo morali zaradi tega spremeniti celotni gospodarski plan za letošnje leto. Revizijski plana je pred nekaj dnevi uradno sporočil predsednik Zapotocky, ki je dejal, da je treba vzroke za to razmere iskati v zadnjih mednarodnih dogodkih. Pred kratkim je list »Rude Pravo« pisal, da mora Češkoslovaška leta 1957 rešiti »več hudih problemov, ki so posledica mednarodnega razvoja, kot so na primer problemi s področja dobavljanja premoga in problemi v strojni industriji. Z odpiranjem novih rudnikov, z razširjanjem starih in z modernno opremo naj bi dosegli spremembo v proizvodnji strojne industrije. Na te spremembe prej niso računali, zato pa



Zahvala Ba Uja

Beograd, 8. jan. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od predsednika burmanske unije dr. Ba Uja brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob burmanskem narodnem prazniku.

V Moskvi se je ta dni mudila delegacija vlade Demokratične nemške republike pod vodstvom ministrskega predsednika Otta Grotewohla. Ta obisk sta obe vladi že dolgo časa pripravljali. Posvečen je bil krepitvi prijateljskih in gospodarskih odnosov med DR Nemčijo in Sovjetsko zvezo, kakor je bil pred odhodom izjavil prvi sekretar enotne socialistične stranke Walter Ulbricht. Na sliki: Sovjetski ministrski predsednik Bulganin (desno) pozdravlja na postaji Otta Grotewohla.

Po informacijah dobro obveščenih krogov so bili večeraj v Moskvi razgovori med vzhodnonemško in kitajsko vladno delegacijo. Obe delegaciji sta namreč v Moskvi. Vsebinska te razgovor ni znana, vendar menijo, da sta se obe delegaciji pogovarjali o mednarodnem položaju in medsebojnih odnosajih.

VREME
Stanje: Nad Srednjo in južno Evropo se zadržuje področje visokega zravnega pritiska. V višini dotekajo nad Alpe toplejše značne mnote, medtem ko se je hladni zrak umaknil nad Balkan.

Napoved za sredo: Lepo vreme z delno oblačnostjo. Jutranje temperature med -4 in -2, na Primorskem med 0 in 2, na Prilozskem in stopinj Celzija. Zjutraj po kotlinah megla.

Snegne razmere 8. januarja 1957: Celjska koča, Moziška koča in Lomnška dolina so brez snega. Koroska 60 cm, Vrščič 71, Dom Planica 24, Erška Kranjska gora 20, Komna 106, Pokljuka 69, Kravce pri Domu 23 na vrhu pa 22 cm.

POLITIČNI ODBOR RAZPRAVLJA O JUŽNI AFRIKI

Rasizem pred OZN

»Plemensko razlikovanje bi moralo zanimati ves svet«, je izjavil indijski delegat Menon

NEW YORK, 8. Jan. (AP). Poseben politični odbor Generalne skupščine je začel danes razpravo o rasistični politiki vlade Južnoafriške unije. To vprašanje je na dnevnem redu OZN že od leta 1946.

Pred dvema letoma je Gene, ralna skupščina OZN priporočila, naj vlada Indije, Pakistana in Južnoafriške unije poskušajo

z medsebojnimi razgovori najti rešitev tega vprašanja. Letos pa sta vladi Indije in Pakistana obvestili OZN, da je Južnoafriška unija odklonila ta predlog. Ko je v današnji diskusiji govoril predstavnik Indije Krišna Menon, je poudaril, da politika rasne diskriminacije in prebivalcem temne polti Južne Afrike predstavlja problem, ki bi moral zanimati ves svet. Poudaril je, da se je položaj prebivalcev indijske narodnosti v Južni Afriki v zadnjem času še poslabšal. Po njegovem mnenju je osnova vsega problema v nekem zakonu Južnoafriške unije, ki za posamezne skupine barvastega prebivalstva unije odreja področja, na katerem lahko živijo. Filipinski delegat Octavio Maloles je v posebnem političnem odboru nastopil proti rasistični politiki Južnoafriške unije, medtem ko je delegat Pakistana Kamarudin izjavil, da bo njegova država nadaljevala z naporom, da bi se začeli razgovori o tem vprašanju za Juž-

no Afriko v OZN ali pod pokroviteljstvom te svetovne organizacije. Delegat Južnoafriške unije ni prisostvoval sestanku komiteja, ker meni, da je razprava o tem vprašanju smešna in v notranje zadeve države. Jugoslovanska delegacija je skupaj z nekaterimi delegacijami Latinsko-ameriških držav predložila posebnemu političnemu odboru Generalne skupščine resolucijo, v kateri ugotavlja, da se vlada Južnoafriške unije doslej še ni podredila sprejetim resolucijam za rešitev položaja prebivalstva indijskega izvora v Južnoafriški uniji.



Prav! Toda kaj bo, če nas bo hotel kdo še proti Zahodu zavarovati...

Tiha diplomatska dejavnost

(Od posebnega dopisnika »Politike« in »Sloven. poročevalca«)

London, 8. Jan. (Po telefonu) Potihoma, skoraj neslišno se pričenejo v Londonu diplomatske aktivnosti letošnjega leta aktivnosti, o katerih londonski dopisniki zvedo samo to, da so bili n. pr. v Foreign Office veleposlaniki Izraela, Turčije, Sovjetske zveze in Francije. Vsakega od njih je nekaj zanimalo.

Verjetno bo najlaže »odkriti sled« v zvezi z izraelskim obiskom. Iz sinocjnega dokumenta, ki ga je izdal Foreign Office, se je izvedelo, da je pred umikom britansko-francoskih čet iz Suez-za egipčanska vlada preko Daga Hammarškjolda obljubila — jamačila je morda boljši izraz — da se po otvoritvi prekopa ne bo masševala britanskemu in francoskemu ladjevju ter da mu ne bo ovirala prehoda skozi prekop. Zaradi tega je poročilo kairskega radia, da britanskemu in francoskemu ladjevju ne bo dovoljena ploeba skozi prekop, dokler bo Gaza pod izraelsko okupacijo, tako vznemirila London, da mu je takoj, še predno je bilo ugotovljeno, ali je poročilo radia Kaira točno, sledila dolga izjava Foreign Officea kot protest proti kršenju konvencije

iz 1888. leta in morebitni bodoči diskriminaciji. Vsekakor je izraelski veleposlanik obiskal Foreign Office, da bi razjasnil položaj. Kot je znano, je bilo zadnje britansko uradno mnenje o ozemlju Gaze izraženo v parlamentu še v začetku decembra lanskega leta. To mnenje je bilo, da bi se morale izraelske sile umakniti s tega nekoč palestinskega koščka ozemlja, ki so ga v egipčansko-izraelski vojni leta 1948 vzeli Egipčani. Po umiku pa so mu mnenju Britanije Gaza prišla do nedolžnega pod zaščito in odgovornost čez OZN, namesto da bi bila znova okupirana od Egipčanov. S to formulacijo pa Izraelci verjetno niso zadovoljni. Smatrajo, da je njihov londonski veleposlanik na večeršnjem obisku sporočil, da

Izrael sedaj nikakor ne namerava umakniti svoje vojske iz Gaze. Med njim in Selwynom Lloydom se je gotovo razvil ne posebno prijeten razgovor o tem, kaj bi Izrael smatral za zadostno jamstvo pred eventualnimi egipčanskimi grožnjami, predno bi pristal na umik. Čeprav so sile OZN na egipčanskem ozemlju samo z dovoljenjem egipčanske vlade, kaže, da Izraelci vztrajajo pri tem, da se ne umaknejo iz Gaze celo tedaj, če bi to ozemlje ostalo v posesti vojske OZN, dokler ne dobe varnejših jamstev za bodočnost. Če so resnični glasovi, ki krožijo po Londonu glede bodočih diplomatskih aktivnosti, je Britanija pretirano izraelska nepopolnost sedaj že nekoliko neprijetna. Londonske diplomate medločne kategorije, kakor tudi diplomatske opazovalce omenjajo kot ljudi, ki so prebrani da je po izjavi kairskega radia potrebna hitra diplomatska intervencija Amerike, posebno po Eisenhowerjevi doktrini.

niti svoj cilj, ker ga je prehitel britansko-francoski napad. Toda resnici na ljubo povedano, tudi brez tega združenja tega cilja ne bi doseglo, ker ga Egipci nikoli priznal. Od kod torej sedaj na pozornost združenja, ki bo na sežanku veleposlaniškega nivoja čez dva dni razpravljalo o novi OZN na egipčanskem ozemlju? Trenutno pojasnilo v Londonu je na kakršnen kolajnen način zopet pričel direktne razgovore o Sueškem prekopu. Če tudi zveni nekoliko neverjetno, je vendar dolžnost dopisnika poročati, da po nekaterih tujkajšnjih odmevih britanska vlada na prenehanje svojih glavnih partnerjev urgira da se ponovno poskusi v direktnih kontaktih. V vrstah združenja kristianikov smatrajo, da je sedaj ugoden trenutek za ustanovitev komiteja za razgovore, ki bi stopil v zvezo s polkovnikom Naserjem. Po dobro obveščenih virih — če so zanesljivi, ni nikoli gotovo — bo združenje kristianikov zaprosilo Norveško, Italijo in Ceylon, da se lotijo pripravljanih razgovorov. Zanimivo je, da Ceylon sploh ni član združenja kristianikov prekopa. S tem, da ga štejejo med pogajalce, naj bi se okrepilo njihovo močstvo s predstavnikom azijske skupine, ki je imela vedno mnogo simpatij za egipčanske pravice.

M. Radošič

TELEGRAMI

ZENEVA — Bolgarija in Albanija sta letos 1. januarja svetpostali članici Svetovne zdravstvene organizacije. Bolgarija in Albanija sta skupaj z ostalimi vzhodnoevropskimi državami zapustili to organizacijo leta 1949 in leta 1956. Pričakujejo, da bodo tudi druge vzhodnoevropske države spet vstopile v Svetovno zdravstveno organizacijo.

OTTAWA — Kanadske telesnice so zavrnile predlog sindikata, naj bi se konela železniška stavka, ki zajema 70.000 oseb. Predsednik kanadskih sindikatov Todoin je izjavil, da je to stališče železnice nerazumljivo. Prav tako je rekel, da bodo imeli sindikalni voditelji nova posvetovanja z vlado, vendar ni pričakoval skorajšnjih novih predlogov. Železniška stavka je prizadela številne gospodarske panoge. Mnogi delavci grozi, da bodo ostali brez dela.

DJAKARTA — Indonezija in Severni Vietnam sta sklenila trgovsko pogodbo. Na podlagi te pogodbe bo Indonezija izvažala v Severni Vietnam siadkor, olje kokosovih orehov, začimbe in nekatere manufakturne premete, uvažala pa bo riž, fosfate, cement in sivo.

PARIZ — Dva francoska znanstvenika sta izjavila, da sta brskone odkrila način, kako zavarovati slovoštvo pred radioaktivnim izžarjevanjem. Eksperimente glede tega sta napravila na miših in ugotovila, da so miši postale v precejšnji meri imune. V poročilu navajata, da bosta s temi poskusi nadaljevala v upanju, da bosta našla sredstvo, s katerim bodo človeška bitja zavarovana pred žarjenjem.

BONN — Sef zahodnonemške socialnodemokratske stranke Erich Ollenhauer bo februarja obiskal ZDA in Kanado. V Washingtonu se bo razgovarjal z ameriškim državnim funkcionarji.

MOSKVA — Kakor poroča TASS, je Vrhovni sovjet ZSSR sprejel povabilo iranskega parlamenta, naj pošlje svojo delegacijo na obisk v Iran. Ta obisk se bo začel 20. januarja.

Irci ne mirujejo

London, 8. Jan. (Tanjug) - S pomočjo vojaških enot naddružbe ulsterjske policije v obmejnih grofijah proti Irski z zasledovanjem pristaev irske republikanske armije (IRA). V zaporih v Belfastu je sedaj približno 70 sumljivih oseb, ki so jih aretirali na temelju posebnih pooblastil, ki jih je dobila policija na teh področjih. Med večeršnjimi preiskavam v grofiji Fermanagh, ki so trajale ves dan, je policija aretirala 6 simpatizerjev IRA. V akcijah sodelujejo tudi vojaške enote, ki so dobile za okrepitev oklepna vozila. Oblisti na Irskem ne odobravajo terorističnih dejanj posameznikov v Severni Irski. Poudarjajo pa, da bo do takih demonstracij nezadovoljstva prihajalo vse dotle, dokler Severna Irska ne bo priključena Irski.

UMIK ČET V SKRAJNEM PRIMERU

London, 8. Jan. (Reuter). Casopis »Financial Times« piše, da proučuje britanska vlada možnost umika britanskih sil, ki so na ozemlju Zahodne Nemčije, kot skrajni ukrep, če ne bi bila dosežena zadovoljiva rešitev vprašanja o nemškem finančnem prispevku za vzdrževanje teh čet. O tem se bodo kmalu začeli pogajati v Bonnu, toda časopis piše, da britanski finančni krogi ne računajo na uspeh.

Lani je — kakor piše časopis — Velika Britanija predvidela v proračunu 50 milijonov funtov za vzdrževanje svojih vojaških enot v Zahodni Nem-

čiji, medtem ko je bil nemški prispevek skrajno majhen. »Tisto, kar so doslej prihranili v nemškem oborožitem proračunu, bi popojnoma zadostovalo, da bi z nemškimi markami pokrili izdatke za vzdrževanje britanskih sil in sil drugih zahodnonemških držav v Nemčiji. Toda zahodnonemški finančni ministri ne hoteli določiti nobenega zneska v ta namen, piše »Financial Times«. Casopis zaključuje z mislijo, da ni upanja, da bi pogajanja v Bonnu lahko naglo in gladko dosegla uspeh, ki bi zadovoljil britanske zahteve.

Predstavniki komisariata za begunce v Beogradu

BEograd, 8. Jan. (Tanjug) Sinoči je prisel v Beograd predstavniki visokega komisariata OZN za begunce Amir Hoveid, ki so ga na zemunskem letališču sprejeli predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve. Gospod Hoveid se bo v Beogradu razgovarjal o problemih madžarskih beguncev v Jugoslaviji. V Jugoslaviji bo ostal nekaj 10 dni in bo obiskal zbirališča madžarskih beguncev. Ze jutri dopoldne mu bodo izročili dokumentacijsko gradivo o madžarskih beguncih.

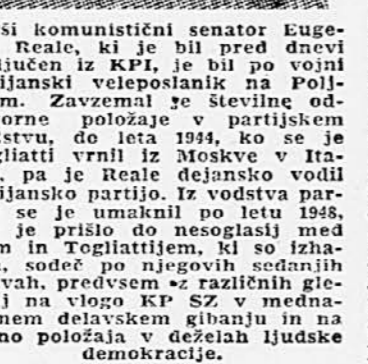
Kakor se je zvedelo, je došlo v Jugoslavijo približno skoraj 3.000 Madžarov. Približno 800 madžarskih beguncev je izrazilo željo, da bi odšli v razne zahodne države (doslej je v Francijo in Italijo odšlo 29 beguncev), a 132 beguncev je izrazilo željo vrniti se na Madžarsko.

Ko je izstopil iz letala, je Amir Hoveid izrazil upanje, da bo uspešno izpolnil svojo misljo v Jugoslaviji.

Domača plemena so z vznemirjenjem gledala, kako tuji šarjari po njihovih pašnikih. Uprali so se. Zato so Angleži osnovali »letečo policijo«: z letali in patroljami na jeepih so preganjali sovražne Arabce. »Kazenske ekspedicije« so postale najobičajnejši policijski ukrep. V tem je nemara tudi vzrok, da so konec decembra iz letal bombardirali obejmo jemensko naselbino Katabo. Jemenska vlada se je brez pritožila pri OZN zoper ta napad na svoje ozemlje.

Povod za ta napad pa je brzokone tudi neke druge. Lanskoga aprila so Saudova Arabija, Jemen in Egipst sklenili vojaško pogodbo, poveljstvo nad skupnimi oboroženimi silami pa je dobil egipčanski general Amer. Tedaj je »Times« zelo jasno povedal, da pomeni ta pogodba diplomatski poraz za Veliko Britanijo. Če, kako je to mogoče, da je poglavar take države, kot je Jemen, tako malo pod britanskim vplivom, da ne uradi posledic in nevarnosti, ki izvirajo iz tega, ker se odkrito pridružuje paktu, namerjenem zoper Vel. Britanijo... Potem je šel jemenski prestolonaslednik na obisk v Moskvo!

Morda gre za nafto, še bolj pa gre nemara za »britanski vpliv«; Arabci naj bi bili pač »srečni samo pod Britanci«... —sio



Bivši komunistični senator Eugene Reale, ki je bil pred dnevi izključen iz KPI, je bil po vojni italijanski veleposlanik na Poljskem. Zaveznil se številni odgovorne položaje v partijskem vodstvu, do leta 1944, ko se je Togliatti vrnil iz Moskve v Italijo, pa je Reale dejansko vodil italijansko partijo. Iz vodstva partije se je umaknil po letu 1948, ker je prišlo do nesoglasij med njim in Togliattiem, ki so izhajala, sodeč po njegovih sedanjih izjavah, predvsem z različnih gledanih na vlogo KP SZ v mednarodnem delavskem gibanju in na oceno položaja v deželah ljudske demokracije.

Moskva obsoja načrt ZDA

Ameriška politika je »pustolovska«, pravi Bulgarin — Moskovski tisk piše, da skušajo ameriški poslovni krogi iztisniti Veliko Britanijo in Francijo s Srednjega vzhoda

Moskva, 8. Jan. (Tanjug) - Eisenhowerjev plan za arabski vzhod dobiva v tujkajšnjih uradnih krogih vse ostrišo obsedbo, ker ga ocenjujejo kot zelo nevaren in tvegan poskus, ki bi lahko povzročil nezalene posledice na Bliznjem in Srednjem vzhodu. To je poudaril tudi sovjetski predsednik vlade Bulgarin, ki je na večeršnjem sprejemu v Kremlju v čast vzhodnonemški vladni delegaciji ocenil to ameriško politiko na arabskem vzhodu kot »pustolovsko«.

Kitajski premier Ču En Lai, ki je večeraj na čelu kitajske vladne delegacije prisel na uradni obisk v Sovjetsko zvezo,

Sestanek skupščine evropskega sveta

STRASBOURG, 8. Jan. (Reuter). Posvetovalna skupščina Evropskega sveta se je danes sestala v Strasbourgu, da bi proučila mednarodna vprašanja. Skupščina je začela razpravljati o evropski atomski skupnosti, o problemih pri ustanavljanju enotnega evropskega tržišča, o razmerah na Madžarskem, prav tako pa tudi o problemu Sueškega prekopa in o Cipru. Na tem zasedanju bo do uradno razglašil, da Posarje ni več član Evropskega sveta zato, ker je bilo to področje priključeno k Nemčiji.

je poudaril, da »Eisenhowerjev plan kaže težnjo, da hočejo ZDA nadomestiti francoske in britanske položaje«.

To obsojanje ameriških načrtov na Bliznjem in Srednjem vzhodu tik pred začetkom sovjetsko-kitajskih razgovorov vodi do zaključka, da bosta obe vladni delegaciji za svoj razgovor, pa tudi v dokumentu o razgovorih, ostro reagirali na Eisenhowerjev načrt o ameriški politiki na Srednjem vzhodu.

Moskovski listi, ki so že prej napovedovali potem pa odkrito pisali o poskusih, da hočejo ameriški poslovni krogi iztisniti Francijo in Veliko Britanijo s Srednjega vzhoda, so tudi zavzeli ostro stališče do izjave predsednika Eisenhowerja. »Gre za surovo vmešavanje ameriške vlade v notranje zadeve suverenih držav arabskega vzhoda,« pišejo »Izvestija« —

Angleži demantirajo

LONDON, 8. Jan. (AP). Predstavniki britanskega ministristva za kolonije je sinoči izjavil, da so britanska letala začela akcijo v Adenskem protektoratu »proti elementom, ki so se iz Jemena vnetopajli v protektorat«. Predstavniki je obenem odločno zanikali poročila, da so britanska letala izvedla akcijo nad jemenskim ozemljem. Vzdoži meje med Jemenom in Adenskim protektoratom je pred kratkim prišlo do incidentov. Britanska in jemenska vlada sta zaradi tega izmenjali protestne note, v katerih druga drugo obtožujeta za izzivanje teh incidentov.

Kakor poročajo iz Kaira, je politični odbor Arabske lige obsodil britanski napad na Jemen.

Zadeva Reale

Ze ob zaključku esnega kongresa italijanske komunistične partije je bilo jasno, da Togliatti s svojim zaključnim govorom ni dal zadostnega pojasnila na kritike, ki so bile izrečene na kongresu v palači EUR ter na kongresih posameznih federacij, da je posebno za partijske intelektualce ostala še vrsta problemov neresenih.

Togliatti je ostal neke v sredini med takolimenovanimi stalinisti in zagovorniki radikalne destalinizacije in demokratizacije partije. Zdelo se je, da so tisti, ki so prišli na kongres z raznimj pomisleki, odšli s kongresom z istimi pomisleki, s katerimi so prišli v palačo EUR, morda celo z večjimi, kajti njihovo četudi skromno upanje, da bo kongres rešil njihove probleme, je ostalo neizpolnjeno. Krize, ki jo je sprožil v italijanski partijski vrstah XX. kongres KP SZ in poljski ter madžarski dogodki, kongres ni uspel popolnoma zavrti, manjkala je jasnost in ostalo je še vedno nekaj tiste »dvojnosti«, katero so tako odločno obsojali mnogi delegati. Mnogi so bili nezadovoljni tudi z izidom volitev novega partijskega vodstva, ki po njihovem mnenju ne daje zadostne garancije za resnično obnovitev partije. Med slednjimi so posebno osebni nasprotiki Togliattija osonsko kakor sam pravijo »tollattizma«, da je prilaganje partijske politike vsakočratnim preokretom

sovjetske politike. »Risorgimento socialisti« je na primer v svoji oceni partijskega kongresa zapisal, da bi bil potreben nov in zelo močan zunanji snenek, da bi prišlo do resničnih sprememb v italijanski partiji. »kajti poti Togliattijevega transformizma so neskončne, prav tako kot poti previdnosti«.

Osmi kongres je bil šele začetek nove poti na katero noče stopiti večina članstva v italijanski partiji in ki je tudi nujna, če partija hoče ostati vodilna na sila delavskega razreda in ohraniti moč, ki jo je imela doslej. Ta preobrazba, v kateri bi morala, kakor je bilo rečeno na kongresu, notranja demokratizacija zamenjati dosedanjo željno disciplino, diskusija pa slepo verovanje, nikakor ne bo lahka. To dokazujejo že prvi pokongresni tedni, primer Reale, primer intelektualcev, ki so zapustili partijo in končno tudi primer tistih, ki so s kritičnimi stališči ostali v partiji, kakor na primer skupina okrog Giolittija, ki se je v nedeljo na sestanku federacijskega ko-

mitetja v Cuneu odločila, da se bo v partiji borila za resnično demokratizacijo in destalinizacijo.

Ti prvi primeri nesoglasij s partijskim vodstvom pa so tudi pokazali, da »dvojnost«, katero so mnogi delegati kritizirali na kongresu, v partiji še vedno obstoja in da se vodstvo še vedno izogiba jasnim odgovorom na kritične probleme, ki jih postavljajo posamezni člani. Najbolj izrazito se je to pokazalo prav v primeru Realeja, bivšega senatorja in italijanskega povojnega veleposlanika na Poljskem, ki je v mesečnem tisku objavil intervju, v katerem je kritiziral osmi kongres partije, na katerega, kot pravi, skljub velikim zaslugam za partijo ni bil pripuščeno niti vloga povabljenca. Reale je morda res zagrešil, ker je v svojo kritiko objavil v sovražnem tisku, toda vodstvo partije ni odgovorilo na njegove kritične pripombe, temveč je obsodilo način, katerega se je poslužil in ga izključilo iz partije, pri čemer je kršilo določbe na kongresu sprejetega statuta, ker ga ni povabilo na sestanek, na katerem so obravnavali njegov primer, hkrati pa se je izjavilo, da njegove pritožbe centralna kontrolna komisija ne bo upoštevala, s čemer bi bil statut ponovno kršen.

Ce pustimo ob strani način, ki se ga je poslužil Reale, pa ostajajo še vedno problemi, ki jih je postavil v svojih inter-

vjujih v zaanjih dneh. Ti problemi pa so problemi, ki jih postavlja tudi precejšen del drugih članov partije in ki so jih že na kongresu postavili Giolitti, Diaz, Bertini, Guilo in drugi. Mnenje teh je, da kongres ni dovolj jasno nakazal perspektive italijanskega delavskega gibanja, da so smernice italijanske »polje v socializmu« preveč liberalne in premalo sociallistične, da se vodstvo drži še vedno starih metod, da se je v primeru Madžarske postavilo na napačno stran in da še vedno ni pripravljeno popolnoma ločiti interesov italijanskega delavskega razreda od interesov sovjetske politike itd. Na vse te probleme vodstvo italijanske KP še ni dalo jasnega odgovora. Na Realejeve kritike je Togliatti odgovoril, da nima več kaj povedati, češ da je že na kongresu povedal vse.

Vprašanje je, če tak odgovor lahko koristi razjasnjevanju idej, predvsem pa pomaga tistim članom partije, ki so po XX. kongresu KP SZ in po dogodkih na Poljskem in na Madžarskem prišli v krizo in ki se danes bore s svojo vestjo ter nihajo med tem, da ostanejo v partiji in čakajo, da bo vodstvo zadostilo njihovim težnjam, ali pa zapuste partijo, s katero se čutijo povezane. V enem svojih intervjujev je Reale med drugim dejal: »Partija ni partija Togliattija, temveč partija vseh nas, ki smo jo ustvarili in jo okrepili v ječah, pregnanstvu in

partizanski borbi. Tako je povezan s partijo Reale, Guilo in drugi stari člani partije, ki danes stojijo na pozicijah kritike, toda v partiji je tudi še vrsta mladih ljudi, od katerih niso vsi tako trdnj kot n. pr. Giolitti in ki bi jih znalo zanesti drugam, če vodstvo ne bo pravčasno stopilo na novo pot, ki jo je napovedalo na kongresu. Med temi je rimska univerzitetna mladina, ki zamaš ite prostora na straneh partijskega glasila »Unita« za razpravljanje o tekočih problemih, ki se pojavljajo v mednarodnem delavskem gibanju. Čeprav direktor milanške izdaje »Unita« in novozvoljeni član CK Ulisse v odgovoru neki tovariški, ki mu piše, da v zadnjih dneh večkrat prihaja v skušnjavo, da sega po drugem, nepartijskem tisku, pravi naj se kar pomiri; ona in drugi njej podobni, kajti »kadar gre za resnične stvari, jih bo vedno lahko našla na straneh »Unita«, medtem ko bi bilo nepošteno dati prostor v glasilu, ki je plačano z delavskimi žulji za izmišljotine. Pa vendar se je v zadnjih tednih v partiji zgodilo marsikaj resničnega, kar pa ni našlo prostora na straneh partijskega glasila in zelo verjetno bi tudi okrog »pramena Reale« ne bilo toliko prava, če bi Reale za svojo kritiko izbral partijsko glasilu in če bi mu to glasilu njegove pripombe tudi objavilo.

A. Stanovnik

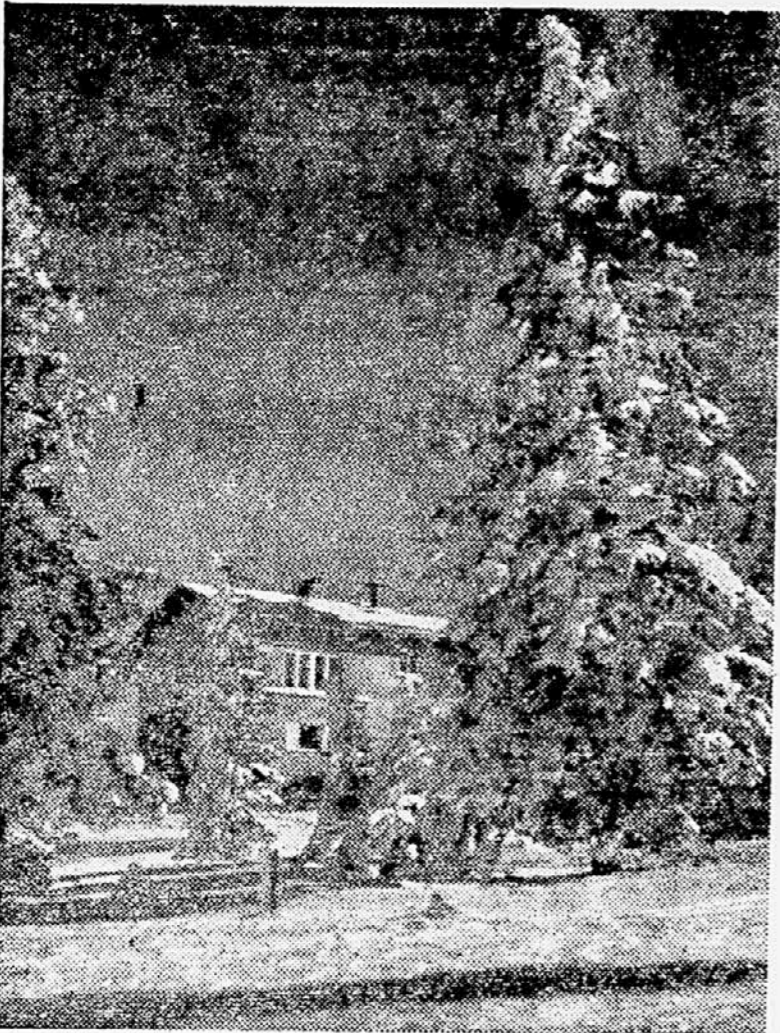
KAJ POGREŠAJO GOSTINSKI OBRATI?

Na področju mariborskega okraja je pred vojno poslovalo nad 700 gostinskih obratov, ki so bili večinoma v rokah zasebnikov. Le manjši del gostinskih obratov so upravljale zadruga

ca okraja Maribor je največjo pozornost posvetila izdelavi predloga za občinski prometni davek. Držala se je načela, da je treba s primerno politiko občinskega prometnega davka

POSPEŠEVANJE TURIZMA

Pri Okrajni gostinski zbornici dela odbor za hotelsko in penzionsko gostinstvo, ki upravne-mu odboru predlaga ukrepe za izboljšanje in organizacijo turizma v okraju. Zbornica pri reševanju turističnih problemov tesno sodeluje z Okrajno turistično podvezo, turističnimi društvi, Putniškim, Planinskim društvom, Pohorsko vzpenjačo, železnico in s posvetovalnimi uradi na področju Jugoslavije. Zbornica je s svojim slikovnim in propagandnim turističnim materialom sodelovala na vseh razstavah. Ker je pohorska cesta v zelo slabem stanju, posebej od odcepa k domovom, je predlagala, da se cesta od odcepa vključi v omrežje cest III. reda. Tako bi ustvarili možnosti za popravilo te ceste, na kateri se kvarijo motorna vozila.



Ribniška koča na Pohorju

V »METALNI« IZDELUJEJO ZELO ZAHTEVNE NAPRAVE

V mariborski tovarni kovinskih konstrukcij in strojnih naprav »Metalna« so lani izdelali kompletno hidroopremo za Pakistan, žerjave za Čile in še mnogo drugega. Skupno s podjetjem Djuro Džakovč gradijo izpirane mostove za industrijo državnih železnic Pakistana. Pred podpisom je pogodba za izdelavo jeklene mostovne konstrukcije čez reko Jordan v Jordaniji. Supno z Rade Končarjem je predvidena dobava opreme za hidrocentralo v Siriji. V izdelovanju z Litostrojem pa izdelujejo žerjave za Indijo. Izmed domačih naročil so najpomembnejša hidrooprema za prvo in drugo prečeto polje elektrarne v Vuhredu, plinohram v Mariboru, prekladni most za Soštani, enak most za Kolubaro in za »Visokoz« pri Loznici ter cevovod za Mavrovo.

in družbene organizacije. Oprema teh gostiln je bila skromna in pomanjkljiva, njihova zmogljivost pa majhna. Danes je na področju okraja 281 gostinskih gospodarskih organizacij, ki razpolagajo z nad 1600 ležišči in z okrog 24.000 sedeži. Z izjemo delavsko-uslužbenih restavracij, ki so jih industrijska podjetja kot ustanovitelj zgradila in opremila s tehničnimi napravami, inventarjem in opremo, ostali gostinski obrati, kljub višjim investicijskim naložbam, niso dosegli ravni sodobnega in tehnično zadovoljivo opremljenega gostinskega obrata. Velik problem so sanitarne naprave zaradi pomanjkanja vodovoda in kanalizacije. Vodovodno napeljevanje imajo danes le strnjena naselja, vendar tudi tu gostišča nimajo povsod vodovodne napeljevanje in točilnicah in kuhinjah. Tudi hladilnikov gostinski obrati, predvsem na podeželju, zelo pogrešajo. Gostinci in drugi merodajni organi bodo morali resno razmišljati o mehanizaciji in točilnicah in omogočiti kulturneje priprave jedi. Gostinska zborni-

ca vplivati na strukturo prometa v gostinstvu tako, da se poveča izrček za hrano in brezalkoholne pijače na račun izrčka alkoholnih pijač. Zaradi splošne primitivne in pomanjkljive ureditve gostinskih obratov je zbornica v pripravah za družbene plane izdelala predlog za ustanovitev posebnih skladov za kreditiranje gostinskih investicij. Predlog so utemeljili z dejstvom, da sanitarni organi zelo zaostajajo sanitarno in tehnično ureditev. Po predlogu zbornice bi se naj v občinske investicijske sklade stekel ves dobiček gostinskih gospodarskih organizacij, vse od njih plačane obresti na osnovna sredstva in vse občinski prometni davek na alkoholne pijače — zbran v gostinski mreži. V okrajni družbeni investicijski sklad — namenjen za gostinstvo — pa bi se naj zbralo 50 odst. občinskih investicijskih skladov za kreditiranje investicij v gostinstvu. Iz družbenih planov na področju okraja je razvidno, da predlog ni bil v celoti sprejet. Kljub temu pa je treba priznati, da so bile letos najnujnejše proš-

ne gostinskih organizacij za investicijska posojila ugodno rešene.

Ze imate slikanico »Gozdni prijatelji«?

Letošnji ekonomski instrumenti

AMORTIZACIJA

Glede amortizacije, njenega vplačevanja, načina in možnosti izkoriščanja prinaša letošnji družbeni plan nekatera sprememba. Nespremenjeno ostaja obračunavanje amortizacije po do sedaj veljavni stopnjah. Prav tako bodo uživala olajšave pri obračunavanju amortizacije vsa podjetja, ki so jim bile priznane olajšave že z lanskim družbenim planom. Novost je v tem, da so priznane in razširjene z letošnjim družbenim planom olajšave pri vplačevanju amortizacije tudi na sezonska gostinska podjetja in obrate. Do sedaj so namreč ta podjetja in obrati vplačevali polno amortizacijo, medtem ko bodo plačevali od sedaj le amortizacijski znesek, ki ustreza času njihovega aktivnega poslovanja tekom leta (sezone). Novost je dalje določilo, da more okrajni ljudski odbor zni-

žati amortizacijsko stopnjo tudi gospodarskim organizacijam, ki se ukvarjajo z ribolovom in sicer v primeru, če je bil ulov rib zaradi elementarnih neprijetnosti znatno manjši. Polni znesek amortizacije se lahko zniža do zneska, ki je potreben za vzdrževanje osnovnih sredstev. Glede izkoriščanja vplačane amortizacije je treba poudariti, da vse gospodarske organizacije ne morejo izkoristiti amortizacije v enaki višini. Polni znesek vplačane amortizacije brez vsakih omejitev lahko izkoristijo iste gospodarske organizacije, ki so imele že lani tako pravico. To olajšava je priznana letos tudi elektro-gospodarskim podjetjem za daljnovode, mrežo in napeljevanje vodovodnih in kablovskih vodovodov z jakim tokom, gostinskim in turističnim podjetjem. Do te olajšave je prišlo zaradi potrebe teh podjetij po modernizaciji, boljšem vzdrževanju in zamenjavi osnovnih sredstev. Polni znesek amortizacije morejo izkoristiti tudi vodne skupnosti.

Sredstva amortizacij, sklada, ki jih ni bilo mogoče izkoristiti lani, tudi letos ni mogoče izkoristiti. Pomembna novost je tudi v načinu uporabe sredstev amortizacijskega sklada, ki so namenjena za zamenjavo. Gospodarske organizacije morejo porabiti ta sredstva tudi za dajanje investicijskih posojil drugim gospodarskim organizacijam na področju občine oziroma okraja, kjer se nahaja sedež teh gospodarskih organizacij. Pogoj je način, pod katerimi je mogoče uporabljati sredstva iz amortizacijskega sklada za

dajanje investicijskih posojil, bo predpisal zvezni izvršni svet. Pri tem gre za to, da se omogoči koncentracija majhnih, po posameznih podjetjih raztresenih sredstev, ki ne dopuščajo možnosti za izvedbo resnejših zamenjav osnovnih sredstev in rekonstrukcij. Z medsebojnim financiranjem in kreditiranjem v okviru občine oziroma okraja pa bo mogoče združiti pomembna sredstva. Sredstva amortizacij, sklada pa naj bi služila še drugim namenom. Gospodarske organizacije, ki ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi za izvedbo programov rekonstrukcije osnovnih sredstev, lahko najamejo v ta namen pri banki posojila, odplačujejo jih pa iz sredstev amortizacijskega sklada, ki je namenjen za zamenjavo osnovnih sredstev. Sredstva amortizacij, sklada se lahko porabijo tudi za odplačilo posojil, ki so bila dobljena za zamenjavo in vzdrževanje osnovnih sredstev, kakor tudi za nabavo patentov in licenc ter za kritje stroškov, zvezanih z ustanovitelskimi naložbami. Kot je razvidno, bodo ti ukrepi omogočili mnogo elastičnejšo uporabo sredstev amortizacijskega sklada, kot je bilo to do sedaj. Govorijo, da bi morala biti sicer družbena sredstva za rekonstrukcije in podobno mnogo večja, če ne bi bilo možnosti medsebojnega financiranja in kreditiranja podjetij iz sredstev amortizacijskega sklada. Prav tako pa se mnoga podjetja, ki ne ustvarjajo večjih dobičkov, ne bi mogla lotiti rekonstrukcij in najeti posojil, če ne bi bilo možnosti, da bodo odplačana ta posojila iz sredstev v

amortizacijskega sklada, ki jih ni bilo mogoče izkoristiti lani, tudi letos ni mogoče izkoristiti. Pomembna novost je tudi v načinu uporabe sredstev amortizacijskega sklada, ki so namenjena za zamenjavo. Gospodarske organizacije morejo porabiti ta sredstva tudi za dajanje investicijskih posojil drugim gospodarskim organizacijam na področju občine oziroma okraja, kjer se nahaja sedež teh gospodarskih organizacij. Pogoj je način, pod katerimi je mogoče uporabljati sredstva iz amortizacijskega sklada za

Sredstev amortizacij, sklada, ki jih ni bilo mogoče izkoristiti lani, tudi letos ni mogoče izkoristiti. Pomembna novost je tudi v načinu uporabe sredstev amortizacijskega sklada, ki so namenjena za zamenjavo. Gospodarske organizacije morejo porabiti ta sredstva tudi za dajanje investicijskih posojil drugim gospodarskim organizacijam na področju občine oziroma okraja, kjer se nahaja sedež teh gospodarskih organizacij. Pogoj je način, pod katerimi je mogoče uporabljati sredstva iz amortizacijskega sklada za

Sredstev amortizacij, sklada, ki jih ni bilo mogoče izkoristiti lani, tudi letos ni mogoče izkoristiti. Pomembna novost je tudi v načinu uporabe sredstev amortizacijskega sklada, ki so namenjena za zamenjavo. Gospodarske organizacije morejo porabiti ta sredstva tudi za dajanje investicijskih posojil drugim gospodarskim organizacijam na področju občine oziroma okraja, kjer se nahaja sedež teh gospodarskih organizacij. Pogoj je način, pod katerimi je mogoče uporabljati sredstva iz amortizacijskega sklada za

Sredstev amortizacij, sklada, ki jih ni bilo mogoče izkoristiti lani, tudi letos ni mogoče izkoristiti. Pomembna novost je tudi v načinu uporabe sredstev amortizacijskega sklada, ki so namenjena za zamenjavo. Gospodarske organizacije morejo porabiti ta sredstva tudi za dajanje investicijskih posojil drugim gospodarskim organizacijam na področju občine oziroma okraja, kjer se nahaja sedež teh gospodarskih organizacij. Pogoj je način, pod katerimi je mogoče uporabljati sredstva iz amortizacijskega sklada za

Že drugo zimo čakajo na dokončno rešitev

Kriterij za pravico do otroških dodatkov naj bi bil enak pri industrijskih in kmetijskih delavcih

Kot na vseh dosedanjih sestankih kmetijskih delavcev, je tudi na nedavnem občnem zboru sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev okraja Maribor bila ponovno poudarjena potreba za dopolnitev uredbe o prejemanju otroških dodatkov za kmetijske delavce. Delavci, ki delajo v kmetijstvu in gozdarstvu pod posebnimi pogoji, toda kljub temu opravljajo letno več delovnih ur kot industrijski delavci, izgube v zimskih mesecih dodatka. Kmetijski delavci imajo namreč deljen de-

lovni čas — v letnem času 10-urni delavnik, v poznih jeseni in v zgodnji pomladi 9-urni delavnik in v dveh zimskih mesecih 8-urni delavnik. V letnih mesecih kmetijski delavci z lahkoto dosega polni delovni čas, ker je dela itak dovolj. V poznih jeseni in pozimi pa postane doseganje polnega delavniškega problema. Če je vreme lepo in sneg ni previsok, ribičajo in kopljejo v vinogradih. Takšnih lepih dni pa je malo. V slabem vremenu so posestva čisto v zadrugi, kje zaposliti delavce, saj za vse ni

dovolj dela v hlevih in kolarnicah. Tudi polsu se čisto zgozdijo, da dežuje ves teden in je vsako delo zunaj nemogoče. Za te dni izgubijo delavci zaslužek in celo otroške dodatke, kar družino najbolj prizadene. Da se kmetijski delavci s takšnim načinom ne morejo sprijazniti je tembolj razumljivo, ker v času košnje in žetve ter v jeseni, ko pospravljajo prideleke, delajo tudi po 16 ur dnevno. Na ta način opravijo letno celo mnogo več delovnih dni kot delavci v industriji, vendar so brez svoje krivde prikrajšani za prejemke v obliki otroških dodatkov. Po uredbi mora kmetijski delavec opraviti letno 2934, industrijski delavec pa 2496 delovnih ur kot osnovo za otroški dodatek. Če tu nastaja presežek 498 ur, ta razlika pa se zaradi njihovih delovnih pogojev, Analiza opravljenih delovnih ur na enem izmed posestev v mariborskem okraju je pokazala, da do delavci opravili od januarja do oktobra 1956 od 2803 do 2882 delovnih ur. Če k temu dodamo še ure za november in december, t. j. 442 ur, dobimo vsoto od 3045 do 3224 ur, kar presega delovne ure industrijskega delavca za okoli 800 ur, ali približno 4 mesece dela.

Menimo, da imajo kmetijski delavci prav, če ob teh ugotovitvah vztrajajo, da bi morali prejemati otroški dodatki tudi ob izpadnih delovnih dneh zaradi deževja. Njihova želja je, da bi vse presežek opravljenih delovnih ur registrirali kot nekakšno rezervno za one deževne dni, ko brez krivde ne dosega predpisanih delovnih dni za otroški dodatek. Ta predlog so dali sindikalni sveti odgovornim organom že pred leti in vedno znova vztrajajo pri njem. Tudi republikanski odbor kmetijskih in gozdni delavcev je že postal zahtevo v nadaljnje reševanje. Vendar je zdaj že druga zima, v kateri svojih upravičenih zahtev še ne morejo uveljaviti. Upajmo, da je zadnja!

Nad divje prašiče

V dneh okrog Novega leta so imeli zasavski lovci obilo dela. Zasavčje pokrivala jih je valjala na lov na največje zasavske divje — na divjega prašiča. Ti so se v zadnjih letih zelo razporedili in povzročili zasavskim kmetom, zlasti tistim, ki imajo svoje hiše in njive na samotnih zaselkih, zelo občutno bdo. Da bi jim več uničili teh škodljivcev, hodijo člani lovskih dručin iz Litije, Smartna, Vac, Kresnice in drugih zasavskih krajev redno na pogone. Dostikrat je njihova pot zaman, ker so divji prašiči zelo prebrisane živali, ki kmalu začutijo lovce in se jim dostikrat izognejo. Te dni so odšli litijski lovci na lov v gozd Maljek, ki se razprostira med Litijo, vasjo Breg, Jeblaniško dolino, Poljsnikom in Mamoljem. Na sev. strani mejl gozd Maljek reka Sava. Na tem področju je več tisoč hektarov obširnega gozda, ki je kakor nalašč za skrivališče in domovanje črnuharjev. Litijski lovci so obšli ves revir in so se posteno zmučali, ko so se vzpenjali v hribovite gozdove in se nato spuščali spet v samotne doline. Na svojih pohodih so opazili v snegu sledove divjih prašičev, vendar brez dan niso našli noben trop. Ko pa se je že nagibalo popoldne, so od Mamolja sem, ki je najvišja točka v maljškem revirju, začutili prhanje razpenjenih črnuharjev. Oglasili so se klicil gonjačev: »Vardasaa! Ze prihajajo!...» Tedaj so lovci na svojih stotih pograbili za puške in pričakali s pinavniki v rokah prihajajoče divje prašiče. Trop je švigal mimo lovcev na enem izmed višinskih robov v Maljaku, počilo je tud; nekaj strelcov, toda divjaki so jim pobegnili živ in zdravi. Napor vsega dne je bil zaman. Divji prašiči so urne ži-

vali in brž ko so jim švigale okrog glave krogle, so se prebrili po zasneženih pokrivalih in bolj varno področje. Po končanem brezuspešnem lovu so litijski lovci ugotovili soglasno oceno lova in z eno samo besedo: »Smolale! Izmed vseh osmih črnih divjakov, ki so jih imeli v revirju, ni padel tega dne nihče. Ko pa so prešli in pregledali lovce, ki so tega dne videli in streljali črnuharje, so jim oprostili smolo, kajti starost vseh treh lovcev, ki so videli in streljali divje prašiče, je znašala nad 200 let, točno celo 205 let. Trije lovski veterani so bili: 74-letni Jože Boršček, 66-letni Koz in 65-letni Trampuz. Ta visok jubilej je dal povod, da so jim kljub neuspehu nadržavili pri zadnjem pogonu, kljub smol; tega dne so se zmeraj najboljši in najztrajnejši lovci, ki imajo že mnogo lovorik in trofej v spomin na love iz prejšnjih let.

Prvi, ki je opazil divjega prašiča, je bil mladi gozdar Darko Zapusček. Ta je zadel starega divjega prašiča, ki je imel izredno velike čkane. Takel star prevejenec se navadno ne zvali ob prvih krogih. Tudi ta stari rajneni čkunar je zbral vse svodje in zbežal pred nadaljnjimi kroglami kakor huda ura. Še dolgo so ga sledili, ker je iz rane, ki mu je prevrtila telo, kravel kar na obe strani gaz v snegu. Kljub vsem naporom ga niso našli, rešil se je nekam v samotne jarke okrog Obolnega in morda bo poginil kot samorasli orjak v kaki skriti gupi in bo plen lišče in drugih mrhovinarjev. Dan se je nagibal že proti popoldnevu, nekateri starejši lovci so se vrnili že obupani s stojišč; dan brez plena in mrlja pokrajina ubija mnogemu lovcu voljo do potikanja za prevejenimi rilčariji. Mlajši člani zelene bratovščine pa se niso dali ugnati. Nenehno so trdili: »Dan je tak, da nam bodo le prišli divji prašiči pred puške! Gonjači so namreč dvignili iz skrivališč trop, ki je štel deset repov. Mladi strelci so tudi res prišli na svoj račun! Prvega divjega prašiča je ustrelil logar Hostnik iz Smartna.

Nekaj kasneje pa sta brakirja Pavle in Janez Hostnik zavpila na vrhu hriba Citre dogovornici; lovski znak: »Vaardasaa, vaardasaa — navprek!« V bližini je stal tedaj član lovske družine Tone Meriak.



Tone Meriak ob svojem plenu

doma iz Rovt nad Logatcem, ležala pri priči negibno na mestu. Značilno je, da so ostali vsi prašiči na mestu, kar se pri mladih divjih prašičih rado dogodi, medtem ko starejši zbeže, če niso zadeti, že pri prvem kem gozdnem nasadu in opazili, da se tresejo tam nekateri veje, kar je bilo znak, da se motovliljo divji prašiči skozi nasad mladega dreva. Tone se je pripravil na strel. Stisnil je svojo karabinko maverico. V črti je imel eno patrono, v magacinu pa pet. Tedaj je ugledal kakih 60 metrov pred seboj trop štirih divjih prašičev — mladičev, vsak je bil težak okrog 80 kg. Tone je mirno dvignil puško in sprožil — v prvega... Temu je prebil noge, da je brez glasu klečnil in obležal v snegu. Nato je retnjal in nameril na drugega, zadel ga je v meča. Ko je padel, je dvignil glavo, zato mu je poslal levo in en strel. S tretjim strelom je pobil še tretjega divjega neraca, zadel ga je v glavo. Tudi ta zver je ob-

Ali ste že član Prešernove družbe?

GOVORI IN POGOVORI

5 predstavo Akademije za igralsko umetnost se je v dramatičnem gledališču v Ljubljani zaključil jubilejni gledališki teden ob Linhartovi 200-letnici.

BESEDA MLADINE

Jubilejni Linhartov gledališki teden so s svojimi nastopi zaključili slušatelji Akademije za igralsko umetnost in s tem tudi gledališkemu teden, ki je s svojimi priveditami posegel tudi nazaj v slovensko gledališko zgodovino, skoraj simbolno poudaril: po pregledu doseženih uspehov se kratak pogled v razvoj, ki se obeta. Perspektive, ki jih odpira nastop slušateljev Akademije, so zelo ugodne in prijetne. Saj so za nastop izbrali dvojce najbolj uspešnih letošnjih študijskih predstav in z njimi niso dokazali le obvladavanja določene situacije, temveč v precejšnji meri tudi upoštevanja vredni igralški talent.

Baročno bogati in razgibani uvodni prizori ter pastoralizacija Shakespearovih komedij. Kakor vam drago, izvedeni v originalni sceniki in režijski zamisli, niso navdušili le zaradi nekaterih zelo dobrih igralških likov, ki jih — razumljivo — izvajalci iz njih letnikov niso mogli doseči. Bolj kot dobra igra in trdna režijska zasnovana so opozorila naše nekateri detajli, n. pr. lahкотnost in kultiviranost mimične in telesne igre. To je bila predstava, ki so ji gledalci iskreno zaploskali že na poletni produkciji, sedaj pa jo je režiser izpopolnil še z množico novih domislic in detajlov.

V drugem delu se je režiser in scenarist Mile Korun predstavil kot razgledan, domiseln in inteligenten interpret Moliere. Njegov Spagnarelle je bil rokokojsko igran in lahкотen, v sceni preprost, v mizansceni tem bolj bogat. Njegovi igralci so z lahкотo sledili režijskim zahtevam. To je bil pravi Moliere, Moliere z lahкотnim in elegantnim humorjem, plesom in ljubko razgibanostjo.

Zakaj bi navajali izvajalce? Saj bodo prav kmalu, leto za letom stopali iz svoje sedanje anonimnosti in se uveljavljali posamično. S tem pa so njihova igra izgubila najlepši čar, ki ga je ponedeljkov nastop v polni meri razodeval: zaigrali so kot celota, z vsem idealizmom, prisrčnostjo in mladostnim navdušenjem, svoje znanje so kazali brez rutine, nepokvarjeno in neposredno doživljeno. Zato je naša edina želja, da bi košček tega idealizma in svežine ohranili čim dalje tudi potem, ko bodo zapustili akademjski oder.

VELIK RAZVOJ LJUDSKE UNIVERZE ZA OKRAJ LJUBLJANA

Svet Svobode in prosvetnih društev za okraj Ljubljana je razpravljal na svoji seji o pehričnih problemih ljudske prosvetnega in izobraževalnega dela v okraju Ljubljana. Do te razprave je prišlo zaradi velikega razvoja Ljudske univerze, ki je nekakšen odsek Sveta. Dejavnost te Ljudske univerze se je v zadnjih letih tako razvila, da je presežala dotedanji svoj organizacijski, tehnični in finančni okvir. Področje dela je prešlo okvir samega okraja in družbeno koristnost dela te univerze je iz leta v leto večja. Poleg posameznih predavanj, ki jih je v lanskem letu poslalo več kakor 23.000 učebocev, poleg potujočega kina, kol za stare, ciklusov zdravstvenih in vzgojnih predavanj, ima Ljudska univerza še šolo za jezike z ok. 2.500 slušatelji, dopisne tečaje za književnost, korespondenco in pod. z ok. 4.000 dopisovalcev, vrsto seminarjev za člane delavskega samoupravljanja in drugih oblik družbenega upravljanja, zdaj pa organizira še

piše, kako tamkajšnji plavzarji že šest večerov zapored skupno na glas prebirajo Linhartovo »Zupanovo Micko«. Vsekakor je to nov dokaz, kako je Linhartovo delo že takrat našlo neposreden stik s preprostimi slovenskimi ljudmi.

Zaključno predavanje v okviru jubilejnega tedna je imel v nedeljo dopoldne v avditoriju Drame dr. Bratko Kreft. Tema o poslanstvu slovenskega gledališča je razširila na izpoved splošnega poslanstva gledališča od najstarejših časov.

V zgodovinskem pregledu je prikazal, kako se je zavest o moralno-politični in ne samo estetsko umetniški vlogi gledališča javljala pri vseh velikih dramskih ustvarjalcih od grškega Evripida preko Shakespeara in Schillerja do sodobnikov. Nedvomno je bil tudi Linhart eden izmed njih, saj je že v času, ko je večina takratnih avstrijskih gledaliških avtoritet še tajila čistega Shakespeara, odločno zapisal, da je na njegovi strani. S svojim delom pa je ne le umetniško in narodnostno kulturno, ampak tudi idejno začrtal pot slovenskemu gledališču pot, ki so jo pozneje razvijali naši dramski ustvarjalci, zlasti Levstik in Cankar.

O gledaliških problemih so povedali to ali ono misel tudi tuji gostje, ki so se udeležili Linhartovega festivala. Na tiskovni konferenci v soboto je zastopnik poljskih gledališč prof. Wilem Horszyca ugotovil, da se mu zdi, da pri našem načinu gledališke igre dajemo poudarek predvsem na igralca, medtem ko ga scenarijska dekoracija samo dopolnjuje. Zlasti je to opazil pri Cankarjevem Pohujšanju in Millerju, pri čemer se mu je zdelo, da je uprizoritev Pohujšanja v Drami na bolj dramatično in življeno način bliže Cankarju, kot bolj realistična izvedba Pohujšanja v Mestnem gledališču. Glede njihovega domačega poljskega gledališča je menil, da je osnova njihove značilnosti še vedno monumentalni poljski poetični romantični teater, ki so mu dali pečat Mickiewicz, Slowacki, in Wispliecki. Zaradi okoliščin v preteklosti se to gledališče še ni povsem izpolnilo in v nekem smislu nastopa zdaj njegova renesansa. Mickiewiczove Mrtve ognje so lani na primer dajali v Varšavi vse leto, v letošnjem letu pa bo ob 50-letnem jubileju poseben festival posvečen Wisplieckemu.

Dramaturg češkega gledališča iz Brna dr. Miroslav Pavlovič je najprej obširne govori o tradicionalnih stikih med našim in češkim gledalištem, pozneje pa se je držal pri obdobju takor imenovanega socialističnega realizma, ki prevladuje pri njih

pisatelja. Po velikem romanu »Doktor Faustus«, delu, ki združuje vse značilnosti Mannovega pisanja, je skienil razširiti snov mladostnega Felixa Krulla v dilogio ali morda celo v trilogijo pod prvotnim naslovom. Tako je l. 1954 nastal Mannov roman »Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull. Der Heimkehrer erster Teil«, ki šteje v Fischerjevi izdaji 442 strani. Žal da drugega dela ni več mogoče dokončati; poslednji roman Thomasa Manna je ostal torzo, morda največidelni torzo v sodobni književnosti. Prvi del je v nekem smislu zaključek, vendar si lahko mislimo, kakšno epično delo bi spriči velike ustvarjalne izkušnje in kljub starosti neizčrpne oblikovalne sile Thomasa Manna nastalo iz te snovi, saj je pisatelj Krulla na popotovanju okrog sveta. V prvem delu ga je privedel samo do Lisabone.

Roman »Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull«, ki se nam obeta v slovenskem prevodu, je zanimiv poskus holo-logije. Felix Krull uganja svojo »hohtaplarijo« v takih oblikah, da si pridobi bralca. Toda idejno in etično bi bilo to premalo, da bi roman imel kak večji pomen. Mann je šel globlje in je prikazal z ironijo, ki je obarvala že marsikatero njegovo delo, kako lahko pustolovec Krullova kova imenitno večje za nos tako imenovano visoko družbo: aristokrate in bogate meščane. Sin pradedga vinskega trgovca se po srečni mladosti znajde v dokaj slabih razmerah, ki se iz njih izkoplje po zaslugi svojih izrednih sposobnosti, med katere sodijo živa zgovornost, možnost lahkega posnemanja in nevsakdanja domišljija. Krull pride v Pariz, postane lift-boy v nekem hotelu, nato pa narakar (tu se stika z nekim Zagrebčanom Stankom). Njegov prikupni nastop in odlična sposobnost za družabno konverzacijsko opozorila nanj mladega markiza Verosta, ki bi ga stari hoteli odvrniti od potratnega življenja z »lahko« žensko tako, da ga pošljejo na pot okrog sveta. Markiz je bolj cenj svojo ljubinko kot popotovanje po svetu in pri-

po vojni. Z Zahodom doslej ni so imeli skoraj nobenih stikov, vendar se te možnosti zdaj povečujejo.

V Ljubljano sta pred koncem festivala prispela še italijanski gledališki kritik Chigo de Chiara iz Milana in zastopnik gledališča iz Bukarešte Niky Atanasiju. Italijanski gost, ki je v stalnih stikih z gledališčem Piccolo teatro di Milano, je za videl samo predstav Prešernovega gledališča iz Kranja in gledališča iz Maribora, pri čemer pa je menil, da je vendar raven teh gledališč na zavidni višini z ozirom na velikost teh krajev. Niky Atanasiju, član Narodnega gledališča Caragiale iz Bukarešte, se je prav tako pohvalno izrazil o naših uprizoritvah, pri čemer je ugotovil, da računata večje vzajemno izmenjavo. Ugotovil je, da je bila Cankarjeva drama Hlapci prav zdaj prevedena tudi v romunski jezik in da jo bo še v tej sezoni sprejelo v repertoar Narodno gledališče v Bukarešti, pa tudi verjetno nekateri drugi odri.

NOVELE ALOJZA REBULE

Založba Obzorja je pravkar izdala zbirko novel Alojza Rebule z naslovom Vinograd rimske cesarice. S to zbirko se je mladi pisatelj bralcem predstavil v samostojni obliki, v zadnjih letih pa je že nekajkrat prijetno opozoril nase z nekaterimi prispevki v revijah. Pozornemu bralcu rebulove zbirke zbirka pisatelja oziroma v knjigi izdanih novel, saj je v njo vvrstil večina svoje najboljše že poznane teke, pač pa predstavlja zbirka v knjižni obliki predvsem motivno, deloma pa tudi slogovno privlačno zanimivost. Za večino svojih novel je avtor zajel snov iz povojnega življenja v tržaškem zaledju, iz krajev, kjer so v zadnjih letih vojne in posebno po vojni oživeli stari in zrasli nesteti novi problemi. Košček slovenske zemlje ob Jadrnu in ljudje na njem, Slovenci, Italijani in zavezniški vojaki — vsa ta pestra, zapletena, intenzivno in temperamentno mešajoča se množica problemov ni zahtevala le politične, upravne in družbene ureditve in umiritve, temveč se je prav ponujala tudi umetniku v popisovanje, razmišljanje in po-antranje.

Rebula je to motiviko in problematiko marsikje prepriljivo zajel, ji izbral zelo ustrezne epske okvire in jo povedal preprosto, nazorno,

neposredno in živo v ponekod rahlo lirizirani, drugod nekoliko lokalno pobarvani prozi. Taka je novelica Deček od Mississippija, ki bi lahko bila sicer precej konvencionalna ljubezenska storija, če ne bi obravnavala aktualnega problema, če ne bi pisatelj pripovedoval nevsihično socialno oparvano in s svežimi prime-ranji. Med najboljše novele v knjigi lahko štejemo v iste kraje postavljeno in na sorodno temo slovenskega in tuje-ga življenja na kraških tleh ugiaseno novelo Votel je krasi: mlada tržaška učiteljica na slovenski vaški šoli, njen fant Italijan in kolega učitelj, otroško preprosto, dober, pošten. Vse v noveli je preprosto: pripovedovanje, zaplet, dialogi, da, celo filozofija in meditiranje. Najobsežnejši tekst v knjigi je novela Vrnite. Kompozicijsko novele je dokaj zapletena, premešana z retrospektivnimi vložki, napeto pisanimi dinamičnimi termezzi, živahnimi dialogi in zavrskami sličnicami, pa tudi s precej obširnimi in skoraj malo suhimi meditacijami. Snov sama je privlačna in zanimiva: pobeg primorskega Slovenca iz Italije k partizanom v domače kraje in njegova smrt. Konec te novele je eden najlepših odlomkov Rebuleve proze. Preseneča tudi naslovna novela Vinograd



Janez Vidic: Otroška ilustracija



Uta Potokar: Otroška ilustracija

rimske cesarice, ki na svoj-raklo lirizirani, drugod nekoliko lokalno pobarvani prozi. Taka je novelica Deček od Mississippija, ki bi lahko bila sicer precej konvencionalna ljubezenska storija, če ne bi obravnavala aktualnega problema, če ne bi pisatelj pripovedoval nevsihično socialno oparvano in s svežimi prime-ranji. Med najboljše novele v knjigi lahko štejemo v iste kraje postavljeno in na sorodno temo slovenskega in tuje-ga življenja na kraških tleh ugiaseno novelo Votel je krasi: mlada tržaška učiteljica na slovenski vaški šoli, njen fant Italijan in kolega učitelj, otroško preprosto, dober, pošten. Vse v noveli je preprosto: pripovedovanje, zaplet, dialogi, da, celo filozofija in meditiranje. Najobsežnejši tekst v knjigi je novela Vrnite. Kompozicijsko novele je dokaj zapletena, premešana z retrospektivnimi vložki, napeto pisanimi dinamičnimi termezzi, živahnimi dialogi in zavrskami sličnicami, pa tudi s precej obširnimi in skoraj malo suhimi meditacijami. Snov sama je privlačna in zanimiva: pobeg primorskega Slovenca iz Italije k partizanom v domače kraje in njegova smrt. Konec te novele je eden najlepših odlomkov Rebuleve proze. Preseneča tudi naslovna novela Vinograd

S precej oholnim in nenotnim kompozicijskim ču-tom je v knjigo vvrščenih še nekaj novel, ki so kot celote morda dobre in tudi zanimive, a niti po motiviki, niti po stilu ne spadajo v zbirko in rušijo lepo zaokroženost tek-stov s primorsko motiviko. Dokaz za to je tudi odločitev avtorja, da bo nekatere tekste tiskal v kurzivu. To so Skrivnost severne stene, mamoplastina dr. Klementa Juga, pesem v prozi Sreča in zlasti novela Očedrani vrt, prav-zaprav ena sama, morda ne-likovno tvegano izbrana in svojko ubita metafora o člo-veku, njegovi samozavesti in spoznanju lastne eksistence.

S. G.

PET LET TNP. — Znano pa-riško gledališče Theatre National Populaire je zaključilo pet let dela in njegov vodja Jean Vilar, ki bo ves obnovil svojo pogodbo z državo, je te dni podal ogotovo bilico dosežanj usvarjanja. Od leta 1951 do konca letošnjega leta so izvedli 1451 predstav, ki jih je obiskalo okrog 2.200.000 domačin in tujih gledalcev. Samo v doma-čih gledaliških hiš v palači Chaillot je njihovih 634 predstav obiskalo skoraj 1.200.000 ljudi, kar pomeni 1900 obiskovalcev na predstavo. Se več, TNP je izvedel 1140 predstav po znanstvenih ljudskih cenah, čeprav je bil po pogodbu z državo dolžan dati samo 825 takih predstav. Na turnejah so obiskali 20 de-želj sveta, med njimi tudi Ju-goslavijo. Kljub temu pa 63 milijonov frankov, kolikor zne-se njihova letna podpora, pre-dstavlja samo 4 odstotke celo-kupne dotacije, ki jo daje država trem glavnim francoskim gledališčem. Bogat repertoar so napovedali tudi za bodoče. Že za Novo leto so uprizorili »Figarovo svatbo«, naslednja predstava pa bo v spomin Ber-tholda Brechta »Mère Courage«. Po gostovanju Reimonda Her-matllera s festivalnega režijo Julija Cezarja bodo v marcu pripravili tragedijo Fedra z Mario Casarés v glavni vlogi.

PRODAJA JUGOSLOVAN-SKIH FILMOV V TUJINI. Te dni so se vrtni s potovanja po nekaterih zahodnoevropskih in skandinavskih deželah zastopniki jugoslovanskih film. podjetji, ki so z uspehom prodali nekaj naših domačih filmov. V Belgiji smo prodali slovenski film »Dolina miru«, razen tega pa še film »Veliki in mali« in »Čevljički na asfaltu«. Prav ta-ko so pokazali veliko zanimanja za našo filmsko proizvodnjo na Švedskem. Zlasti film »Dolina miru« je bil toplo sprejet in je dogovor s švedskim pod-jetjem Nordisk-Tonfilm še pred zaključkom. Podjetje Svear pa bo verjetno odkupilo filme »Trenutki odločitve« in film »Veliki in mali«. Možnosti za prodajo so tudi v Holandiji, vendar se dokončno še nobeno podjetje ni odločilo za nabavo prikazanih jugoslovanskih fil-mov.

UREJEVANJE GORIŠKE-GA MUZEJA. Notranjskemu muzeju v Postojni in Okraj-nemu muzeju v Kopru se bo kmalu pridružil tretji muzej na Primorskem v Gorici. Zdjaj urejujejo prostore v kramberškem gradu. Ravnatelj Karl Plostenjak in njegovi pomoč-niki že dalj časa urejajo zbir-ke, med katerimi je precej redkosti. Posamezni oddelki bodo prikazovali dokumente o življenju in delu goriških Slovencev pod avstrogrško monarhijo, čas med NOB, pose-bej bosta urejena še etno-grafski oddelki in Gregorčičeva soba. Zelj izrpen bo od-delek, posvečen narodnoosvo-dilni borbi. Za domačine pa bo posebno privlačna soba pesnika Simona Gregorčiča, opremljena z njegovim pohi-štvom, slikami in rokopi. Ko bodo končane vse temeljite priprave in pridobljen še del-bodočega razstavnega prostora, bo muzej dostopen obisko-valcem. Otvoritev bo predvl-doma v letošnjem maju.

DELU MANNOVE POZNE STAROSTI, čeprav je ostalo nedokončano, potemtakem po nekaterih svojih kvalitetah ne zaostaja za drugimi romani: se več, je polno življenja in včasih kar pikantno orisanih situacij. Pozna se mu roka velikega pripoved-nika.

B. Borko

Kratko in novo

LOŠKI RAZGLEDI III. V kratkem bo izšel tretji letnik zbornika Loški razgledi, ki ga letno izdaja Muzejsko društvo v Škofji Loki. Tudi letos ga je uredil Branko Bercič, opremil pa arhitekt Tone Mlakar. Razdeljen je — kot prejšnja letnika — v štiri dele. Prvi del je posvečen NOB. Med članki v tem delu kaže ome-niti sestavek Franceta Fojkara »Po sledovih skritih staza prve gorenske rejele linije.« članek Nika Kavčiča o partizanem tisku v škofjeljskem okrožju in vrsto drugih prispevkov, ki so jih napisali Milan Zakej, Pavle Mrak in drugi. Drugi del — »Razgledi« — prinaša vrsto člankov z zgodovinskega, etnografskega in ekonomskega področja. Med drugim so v tem delu sodelo-vali H. Ramovš, J. Zontar (o platnarstvu in šitarstvu na loškem ozemlju v 18. stoletju), I. Mohorič (o pravihlih bratov-skih kovačev in ključavničar-jev iz leta 1678), J. Gašperič (o razvoju elektrifikacije v škofjeljski občini), E. Čevc (o kipiarski delavnici neznanega srednjeveškega mojstra), A. Baš (o nošah na crngorskih freski), Trebilj del »Leposlov-je« sta nopolnila dva odlomka iz neobjavljenega romana Jana Plestenjaka. V »Poročil-kih« pa so razni spominski članki ob obletnicah društev in zanimivosti.

K. J.

svetnega društva »Prosek — Kontovel« koncert narodnih in umetnih pesmi, Dirigiral bo Milan Pertot, besedila pesmi pa bo recitiral član tržaškega Sloven-skega narodnega gledališča Sta-ne Rastresen.

KNJIŽNICA. Te dni je izšla prva številka novega glasila Društva bibliotekarjev Slovenije, ki ima značilen naziv KNJIŽNICA. List je za sedaj še skromen in razmnožen na ciklostilu. Vsečina pa je kljub temu zanimiva. Zora Naprudnik opi-suje veliko vrednost svobodne-ga pristopa v knjižnicah, ki ga je lani pripravil tudi III. kon-gres Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije in ga uporabi-ljejo v tujini že več desetletij. Zavraka Smole poudarja potrebo mladinskih knjižnic. Branko Bercič se vprašuje, kaj je z za-konom o knjižnicah in opisuje vse napore ter priprave, ki so bile doslej že storjene za taze-kon. Tone Razpotnik govori o novem plačnem sistemu za knjižničarje. Mara Slajpah — Zorn objavlja načrt za pred-avanja iz bibliotekarstva na učiteljskih (20 ur) ter navaja potre-bne pomožne vi-re za ta pouk. France Pengal poroča o delu sekcije za ljudsko knjižničarstvo pri Društvu bibliotekarjev Slovenije v letu 1956. Sledj še nekaj strani vesti in ga razpis mednarodne nagrade »Prix Sevensma« o temi »Informativna služba v biblioteki«.

List ureja uredniški odbor. Izhajal bo časno po potrebi in denarnih sredstvih. Dokler bo izhajal v sedanji obliki, bo del list razpoložljiv zastonj vsem pomembnim knjižnicam in skupinam članov Društva bibliotek-arjev v Sloveniji. Želimo, da se kmalu uredniški želja, izrečena v uvodni besedi, da se iz te skromne publikacije razvije ugodna in pomembna revija, ki bo v skladu z vlogo in pomembnostjo našega knjižničar-stva.

MONOGRAFIJA O SLIKAR-JU KREMSERSCHMIDTU. V založbi avstrijske države ti-skarne je te dni izšla prva obširna monografija o avstrijskem baročnem slikarju Martinu Johannu Schmidtu, imenovanem Kremersschmidt. Ta avtor (1713 —1801) je znan tudi v naši umet-nosti zgodovini. Monografijo so napisali umetnostni zgodovinarji Fritz Dvorschnak, Rupert Feuchtmüller, Karl Garzerolli in Josef Zykian. Studijo o slikarjevem življenju in delu kra-si več črtenih in barvnih umet-niških prilog, med njimi tudi nekateri detajli v naravni velikosti.

PREVOD MLADE SLO-VENSKE LIRIKE V NEM-SCINO. — Pesnica in preva-jalka Lili Novy je pravkar prevedla manjši izbor sodob-ne slovenske lirike. Za pre-vod pesmi naših mlajšjih av-torjev se je izrecno zanimal kraj kulturnih delavcev v vzhodnem Berlinu preko združenja demokratske te-publikle Nemčije za kulturne stike z inozemstvom. Pesmi bodo objavljene v berlinskem revialnem tisku. Po vsej ver-jetnosti bodo nekatere natis-njene tudi na Dunaju. Izbor obsega 14 pesmi Petra Levca, Janeza Menarta, Iva Minstija, Cirila Zlobca, Kajetana Koviča in Toneja Pavčka.

SESTDESETLETNICA JE-ZIKOSLOVCA DR. ANTONA BAJCA. — V slavističnem in-stitutu ljubljanske univerze so v ponedeljek intimo prosla-vili 60-letnico našega znana-ga slavista prof. dr. Antona Bajca. Proslave se je udele-žil ves profesorski zbor sla-vističnega oddelka, pa tudi nekateri drugi kulturni delav-ci, v imenu inštituta pa mu je čestitali predstojnik prof. dr. Slodnjak. Dr. Anton Bajc je danes eden naših najbolj aktivnih jezikoslovcov, saj je po pokojnem prof. Ramovšu prevzel filološko stolico na univerzi, razen tega pa vodi tudi lektorstvo v ljubljanski Drami.

NOVOLETNA PREMIERA V BURGTHEATRU. — Kot prvo premiero po novem letu so te dni v dunajskem Burg-theatru pripravili znano delo francoskega pesnika in dra-matika Paula Claudela o Krištofu Kolumbu z modernistič-no sceno glasbo francoske-ga skladatelja Milhauda. De-lo, ki ga je pred leti z uspe-hom uprizorilo tudi Baraulto-vo gledališče v Parizu, je na Dunaju režiral ravnatelj Burgtheatra dr. Rott.

POPRAVEK

V poročilo o »Gostovanju v Ri-golettu«, ki smo ga objavili v nedeljo, se je vrnila nevspečna pomoča. Stavek, ki govori o go-stu iz Maribora, se pravilno glasi: »Ob isti priliki je gostoval tenor-ist I. Zornik iz Maribora, ki mu ne manjka lepote v glasu in za-vidljivih višin.«

SLOVENSKI KONCERTNI VEČER V TRSTU. V soboto, 13. t. m., bo v tržaškem avditoriju priredil moški pevski zbor pre-

